

27. SRPNA HUNÁS

ZPRAVODAJ XXX. JIRÁSKOVA HRONOVA

Slovenské národné povstanie nás zaväzuje

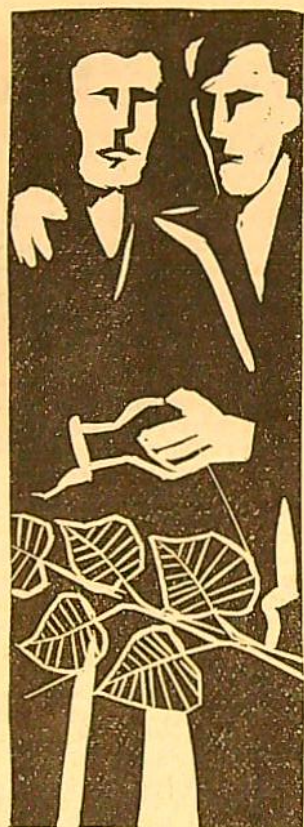
Poézia vie vždy najkrajšie rozprávať, prihovárať sa k srdcu, vybavovať spomienky. Pred niekoľkými dňami na večere revolučnej poézie v pásme Plamene borby víťaznej sme si pripomenuli chvíle, ktoré zostanú výstražným mementom pre všetky časy:

Fašizmus neprešiel vtedy, neprejde ani dnes!

Šestnásť rokov prešlo odo dňa, čo slobodná banskobystrická vysielacia zavolať všetkých čestných ľudí, aby vzali zbraň do rúk. Išli, neváhali a v časoch naozaj ťažkých vedeli viesť v horách boj. A tam, v neuveriteľne ťažkých podmienkach, žilo aj divadlo. Frontové divadlo, vedené dnes už národným umelcom Andrejom Bagarom, hrало na primitívnych javiskách, na frontových úsekoch, vo vojenských nemocniciach. Hrало sa bez kostýmov, bez technického a iného vybavenia. A Frontovému divadlu pomáhali aj ochotníci. Svorne si podali ruky s profesionálnymi umelcami.

V slovenských horách žili, bojovali a umierali Slováci spolu s Čechmi, pretože im išlo o novú slobodnú republiku, o nový život bez strachu, nenávisti a pokory. V Slovenskom národnom povstaní sa kládli základy našej novej pokrokovej kultúry aj divadla. Divadlo v týchto časoch bolo naozaj mocnou zbraňou. Burcovalo, nadchýňalo a zapalovalo ľudí za spravodlivú vec. Boj proti fašizmu a víťazstvo nad ním — to bol jeho cieľ. V tomto treba vidieť pokrovový odkaz Frontového divadla, a nakoniec aj vzor pre našu prácu, keď si dávame do štítu krásne a zaväzujúce slová — za ideovú jednotu československého ochotníckeho divadla, za rozvoj socialistického divadla.

M. J.

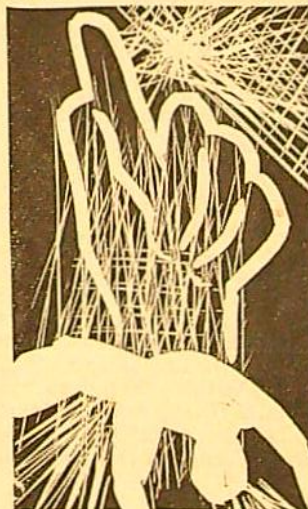

KARVAŠOVA PŮLNOČNÍ MŠE

je bezesporu jednou z nejhranějších her. Je snad příčinou tak mocné vlny „Půlnočních mší“ to, že hra má málo postav a vlastně jen jednu dekoraci? Pochybují o tom, i když jistě tento moment nelze přehlédnout. Způsobilo oblibu Karvašovy hry to, že je možno hrát ji u příležitosti oslav Slovenského národního povstání, či 9. května? Ovšemže. Ale hlavní důvod, málo platné, vězí v tom, že Půlnoční mše je kvalitním uměleckým dílem, že patří k tomu nejlepšímu, co bylo v naší dramatičce vytvořeno nejen v loňském roce, nýbrž za posledních patnáct let.

A nejcennější ze všech kvalit je podle mého názoru to, jak ostře a nekompromisně se dovedl slovenský dramatik podívat na slovenského maloměstáka. Karvašovi se podařilo s přímo vědecky přesnou analýzou vysledovat základní vlastnosti této třídy, jak se projevují za určité společenské situace, ukázat příčiny vzniku těchto vlastností a zejména důsledky jejich existence. A to vše vyslovil promyšleně zvolenými a citlivě odváženými prostředky umění.

Dokončení na druhé straně

ANDREJ BAGAR MEDZI NAMI

Vrelo a úprimne sme privítali v piatok na plenárnej diskusii milého hosta, národného umelca Andreja Bagara. Na záver diskusie prehovoril a z horúceho srdca pozdravil všetkých československých ochotníkov a tridsiaté výročie Jiráskovho Hronova. Medzi iným povedal:

Veľmi rád chodím medzi vás. Dobré sa medzi vami cítim a s veľkým záujmom sledujem vašu prácu. Pozorujem krásny a neustály rast slovenského a českého ochotníctva. Páči sa mi, že tu dnes diskutujete o predstavení vo vysokom štýle, že už netreba hovoriť len o najzákladnejších chybách, že sa už nepoukazuje na primitívne nedostatky. To svedčí o veľkom pokroku a o veľkej ceste, ktorú československé ochotníctvo za posledných pätnásť rokov vykonal. Stali sme sa v tomto smere veľmocou. Niet inej zeme, ktorá by sa nám vyrovnala.

Je síce ešte rozdiel medzi slovenským a českým divadelníctvom. Ved' na Slovensku sa hrá divadlo profesionálne v slovenčine len

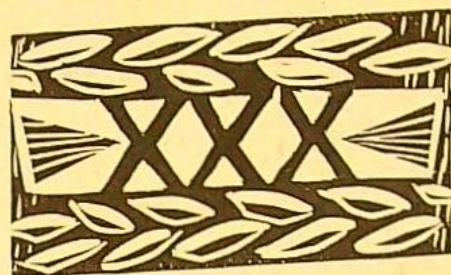
40 rokov, zatiaľ čo v Čechách takmer 200 rokov. Ale tento rozdiel sa rýchlo prekonáva. Profesionálne divadlo na Slovensku, čo sa týka umeleckej úrovne aj počtu divadiel, dosiahlo taký stav, že Slovensko je profesionálnymi divadlami saturevané. Ale nikdy nebude toľko profesionálnych divadiel, aby mohli spĺňať stále sa stupňujúce nároky a kultúrne požiadavky ľudu. A preto rastie význam ochotníckeho divadla.

Profesionálni divadelní umelci by mali stále viac spolupracovať s ochotníkmi, pretože aj ochotnícki divadelníci sa stávajú prvoradými bojovníkmi na poli našej kultúrnej revolúcie.

Prírodné ani v ochotníckom divadle nie je ešte všetko v poriadku. Má stále mnoho chýb a nedostatkov. Ale je treba ich odstraňovať a bojovať proti nim. Nielen na Hronove, ale aj na okresných a krajských prehliadkach.

A nakoniec mi dovoľte poznámku k tohoročnému hronovskému repertoáru. Je veľmi hodnotný, ale je v ňom presla smútku.

Naš život nie je ľahký. Máme mnoho ťažkostí. Je ovšem i napriek všetkým ťažkostiam krásny. Len tupec a zlomyseľník nevidí výsledky, ktoré sme dosiahli od konca vojny a najmä od doby, keď sa ľud chopil vlády v tejto zemi. Pozrite sa len na obrovský rozvoj slovenskej zeme! A za tým všetkým stoja ľudia, ktorí našu vlasť budujú. To všetko nás naplňuje radosťou a šťastím, a mali by sme preto radosť a optimizmus rozdávať aj z našich javísk.

Slavnostní závěr XXX. JH

Program slavnostního závěru v neděli 28. srpna od 11 hodin v Jiráskově divadle v Hronově:

Zahájení slavnostního závěrečného aktu
— předseda příprav. výboru XXX. JH
Dr. Karel Červinka

Zhodnocení uměleckých výsledků XXX. JH
— zástupce poroty
Dr. Milan Obst

Předání putovních cen a diplomů

Závěrečný projev člena předsednictva
Ústřední rady odborů s. Hlavičky,
předsedy KOR Východočeského kraje

LYRICKÁ KOMEDIE DNEŠNÍCH DNŮ

Zákonným protipólem milového technického rozvoje dneška, doby četných vynálezů, které podstatně formují náš život doby, kdy stále více jsme vtahováni do věčnosti a přesnosti čísl, kdy lidská činnost je nutně ovlivňována plánovitými kalkulacemi a všední stereotypností, zákonným protipólem tohoto dění musí být touha po naplnění chvíli odpočinku krásnem a poezí. Proto na jevištích hledáme lyrické komedie, které by za diváka vyslovily jeho tužby, které by pulzovaly jeho citěním a zachytily sny dnešního mládí.

Mladí lidé hledají a milují lyriku. Touží po ní mnohem víc, než obecně přiznáváme a než je jim poskytováno. Svobodné mládí zářivé budoucnosti potřebuje slyšet o ušlechtilosti lidských vztahů a o všem, co život činí plným a krásným.

Proto také mladý soubor brněnského Studia Josefa Skřivana sáhl po komedii Valeri Petrova. Byli zaujati moderní parafrází Snu noci svatojánské, tímto rozezpívaným večerem vonících růží, lásek a mládnoucího stáří.

Ve zkušené režii Františka Palčíka dokázali vypracovat inscenaci do brilantní formy, plné překvapivých a vzájemně, výborně sladěných nápadů. Myslím, že po této stránce je včerejší představení Skřivanů jedna z nejdokonalejších prací letošního festivalu.

Otázkou k zamyšlení však zůstává

vnitřní rozehrání poetičnosti komedie. Zde se zatím souboru zcela nepodařilo proniknout k jádru hry. Herci většinou zůstali pouze u dokonalého zvládnutí vnějších znaků rolí. Řekl bych, že v režii Palčíka-básníka se nevyrovnal Palčíkovi-přemýšlivému a inteligentnímu divadelníkovi.

Tím ovšem naprosto nejsou popírány výborné kvality této inscenace, která formální dokonalostí i inteligentním ztvárněním patří mezi přední ochotnícké práce letošního roku. V každém případě Skřivani i zde v Hronově splnili co bylo od nich očekáváno. Dokumentovali i oprávnění ochotníků uvádět i problematiku díla současnosti, dokázali velmi dobře zvládnout inscenační úskalí a potřebovanou techniku a hlavně prokázali vzácnou míru vkusu při použití všech technických prostředků. A to je jistě mnoho.

M. JURÁK

Z DISKUSE na níž se nediskutovalo

Je asi těžké setrvat na zlaté střední cestě. Na počátku tohoto týdne se diskuse uchýlila k nekritickému seřezání souboru za Aristokraty, o den později přimhuřovala oči nad Panem Johanesem také trochu nekriticky a od té doby se nemůže rozběhnout rozumnou cestou, tak sympatickou minulý týden. Zdá se, že už působí únava. Vždyť jsme se včera ve Slavii sešli už podvanácté. Nebo je možné, že většina účastníků vysloví svůj názor ve studijních kroužcích a nepovažuje pak už za nutné hovořit ještě jednou v plénu.

Faktem však zůstává, že po obsahově bohatém úvodním referátu Antona Kreta o inscenaci Karvašova Návratu do života (ČK Makyta, Púchov) nastalo v plénu ticho. Jen ojedinělé hlasy se zamýšlely nad dramaturgickou problematikou autorovy prvotiny nebo celkem správně hledaly klíč k soudobému výkladu hry ve vývoji postavy Vincika. Jiné soudily, nakolik byl z představení zřejmý inscenační záměr a nakolik byl správný.

Když pak Richard Mihula uzavíral diskusi, nezbývalo mu, než rekapitulovat hlavní myšlenky úvodního referátu. Hodnotil, jak se soubor vypořádával s problémy nedokonalé dramatické předlohy. Pochválil režii za dobré výsledky (za práci s hercem, s dialogem) a vytýkal i její chyby (neuspokojivé vypořádání se z roztržitostí hry). Upozorňoval také na herecké výkony (Martin, Maria, Vinciko, milicionář). Nakonec uznal celkovou dobrou úroveň představení a poděkoval souboru za poctivou a podnětnou práci. (tz)

Karvašova půlnoční mše

Pokračování z 1. str.

Nelze při četbě této hry nepomyslet na Gorkého „Měšťáky“. Ta dvě dramata docela rozličných uměleckých rukopisů, vzniklá za okolností naprosto různých, mají přece jen ledacos společného. Zvláště pak myslím na to, že i když jejich tvůrci psali o lidech, které odsuzovali, které nenáviděli, dokázali vytvořit bohaté lidské postavy a nikoli jen nositele určitých vypreparovaných vlastností.

Karvašova hra není hrou o Slovenském národním povstání, ačkoli její příběh se děje na pozadí této slavné historické události. Není hrou o boji slovenského lidu proti fašismu. Je však dilem, které samo proti fašismu bojuje každým svým slovem. A bojuje tak vášnivě, tak přesvědčivě, tolika názornými a logickými důkazy osvětluje, jak bezprostřední je souvislost maloměstské morálky a mentality s morálkou (jak paradoxně to zní!) a mentalitou fašismu, že není hned takového dramatu. Protože, bohužel, fašismus není mrtvou minulostí, protože den co den si musíme znovu uvědomovat, že tato lidská obľudnosť se zas rodí v podmínkách kapitalistické a zejména imperialistické části světa, bijí zvony „Půlnoční mše“ na poplach, volají ke každému srdci, aby nesnilo růžový sen o hodných a neškodných maloměstáčkách, burcuje každé srdce, které miluje život, aby vyrazilo do boje proti Valentínům, Vilám, Angelám, ale především proti Marianům, Breckerům a Palům.

VLADIMÍR SEMRÁD

Slovo o souboru

Bez kamarádství to nejde

Soubor národního umělce Zdeňka Štěpánka, Slavia - Fatra Napajedla přijíždí letos na Hronov poprvé. A ještě náhodou. Když se konal festival divadelních souborů v Krnově, měli pořadatelé na programu dvakrát Hikmetův Damoklův meč. A protože dali obě představení na jeden den, měli jedno volné okénko. A tak toto okénko vyplnili inscenací Karvašovy Půlnoční mše v provedení našeho dnešního hosta.

Napajedelští se najednou ocitli v roli novodobého Caesara. Přijeli, viděli, zvítězili. Jsou tedy na jubilejním JH náhodou a přece právem, protože patří již řadu let k nejlepším souborům Jiho-moravského kraje.

Jejich vývin je ve stručnosti takový: v roce 1952 hráli ve skupině A, roku 1956 postoupili do skupiny B a od loňska hrají v „céčku“. Ovšem divadlo se v Napajedlích hraje již 89 let. Příštího roku oslaví devadesáté narozeniny.

Před časem se souborem spolupracoval režisér Slováckého divadla, Jonáš. Na tuto dobu vzpomínají členové souboru s velkým uznáním. Byla to nepředstavitelná dřina, úmorná a vyčerpávající, ale přinesla své ovoce. Soubor se naučil systematicky pracovat, režiséři poznali metody režijní práce i organizaci vnitřního života souboru. V té době také požádali národního umělce Zdeňka Štěpánka, aby souboru propůjčil své jméno.

Půlnoční mše bude mít při večerním představení v Hronově svou dvacátou reprisu. O představení hovoří členové souboru zvlášť rádi. Pětkrát ho hráli v Napajedlích a ostatní představení na zájezdech. S uznáním vzpomínají na všechny své „štace“, kam s každým představením zajíždějí. Na malý sálek v Bystřici, kde se těsnilo 296 diváků, ačkoliv sál má kapacitu 160 míst. Na obce, kam přece jenom trošku pomohli vnést osvětu a rozšířit obzor diváků, jimž divadlo bylo naprostou vzácností.

V souboru jsou i ochotníci, kteří hrají řadu desítek let. Jedna členka hraje již 38 let a ještě stačí být předsedkyní VŽ a pracovat v okresním či místním národním výboru. Mnoho členů pracuje v kulturní komisi. V souboru je i ochotník, který slaví 45 let divadelní práce. Kromě toho členové pracují v okresních i krajských poradních sborech.

XXX. JIRÁSKŮV HRONOV nedivadelní

Jiráskův Hronov už dávno neznamená pouze každodenní představení v divadle, diskuse o něm, kroužky a školení, ale znamená i celou řadu společenských programů, pořádaných v rámci této ochotnické přehlídky. Nahlédneme-li do programové brožury festivalu, zjistíme, že takových různých, dalo by se říci okrajových akcí, byla celá řada. Snažili jsme se průběžně je zachycovat na stránkách našeho listu. Nyní, kdy se Jiráskův Hronov schyluje ke konci, se k nim vracíme.

V prvních dnech přehlídky byl otevřen divadelní klub a výstava divadelní fotografie. Obojí jsme samozřejmě uvítali s nadšením. Klub s malou knihovničkou divadelních her, s panely doporučujícími ochotníkům využití uměleckých hmot, s výstavkou líčidel apod. nás ale trochu zklamal. Mělo tam být živěji, mělo se tam prostě něco dít, aby to byl opravdu klub a ne jen informační kancelář.

Svou ustálenou tradici již mají pravidelné vycházky, seznamující návštěvníky s Jiráskovým krajem, s místy, k nimž se váže děj jeho románů a život románových postav. Jejich účastníci si snad mohli stěžovat pouze na Světlého Petra, který bezesporu patřil k největším sabotérům podobných podniků.

Na počasí se ovšem nedá svést špatná organizace, dvou estrád, které měly být pořádány 19. a 26. srpna v Rokytině a ve Zdravkách. První z nich se tak asi z jednoho procenta uskutečnila tím, že Rokytinickým hrála dechovka a z poslechu je vyrušila asi pěti minutová maňásková scénka posluchačů z AMU.

Druhá estráda prostě a jednoduše odpadla. A to není zrovna dobrá vizitka pro organizátory. Vždyť dnes stále hovoříme o zvyšování kulturní úrovně lidu na vesnicích... atd. Jiráskův Hronov je přehlídkou toho nejlepšího, co bylo v amatérském divadelnictví vytvořeno. Proč alespoň malé ukázky toho neposlat do blízkého okolí? Je pravda, že lidé mají možnost přijet do Hronova na představení (pokud dostanou vstupenky!), ale je současně pravda, že celá řada lidí buď z pohodlí, možná, že i fyzické únavy, nebo z dosud neprobuzeného zájmu, zůstane raději doma. Za takovými (a je jich bohužel stále ještě dost) musíme jít a musíme je přesvědčit, případně je k podobné práci získat. Čee to samozřejmě určitou přípravu a svědomitou organizaci, jinak je výsledkem pouze promarněná příležitost.

Dětská odpoledne, speciálně loutková představení, si se strany pořadatelů zasloužila také více pozornosti. Byly sice vybrány soubory dobré úrovně, dokonce účastníci chrudimského

Od roku 1957 začali napajedelští ochotníci pořádat divadelní festivaly za účasti nejlepších moravských ochotnických souborů. Díky těmto festivalům se naučili občané města milovat své divadlo a divadlo vůbec. Dnes žije většina zaměstnanců závodu se souborem. Jeho práce je společná i pro ty, kteří nemají s divadlem nic společného.

Proč soubor má stále vyšší nároky i úroveň? Protože nejsou spolkem lidí, kteří se sešli, jen aby hráli divadlo. Oni žijí i mimo zkoušky jako jedna rodina. Chodí spolu do divadel i kin, nemohou bez sebe být ani ve dnech, kdy se nezkouší. A zkoušívají třikrát týdně a je-li toho zapotřebí, třeba denně. „Bez tohoto kamarádského vztahu mimo jeviště bychom nikdy nemohli hrát dobře divadlo“, říká režisér s. Solecý.

A my jim přejeme, aby se jim v Hronově, kde jsou poprvé, líbilo. (jb)

festivalu, ale propagace jejich programu byla malá, a v tom tkví jejich poměrně malá návštěvnost.

Jako o velmi zdařilých a skutečně hodnotných pořadech můžeme hovořit v případě programů Divadla hudby v sadech „U pramenů“ a o koncertech symfonického a komorního orchestru, které by si ale zasloužily zase více pozornosti se strany návštěvníků Jiráskova Hronova. Možná, že i v tomto případě jde o nedostatečnou propagaci.

S velkým zájmem a nadšením uvítali účastníci festivalu exkurse do závodů a přehlídky divadelních kostýmů.

Zamyslíme-li se tedy znovu nad programem toho „nedivadelního“ Jiráskova Hronova, musíme i přes mnohé výhrady ocenit práci programové komise. Pořady byly sestaveny dobře a program měl pestré složení. Je ovšem další kapitolou, proč některé z nich byly méně či více nezdařené. Samozřejmě, že určité přesuny v programu zavlnilo nepříznivé počasí, ale přesto se domníváme, že velká vina je v nedostatečné propagaci.

Představení měla transparenty, za výlohami byla tabla a všude velké plakáty (i když letošní výzdoba byla poněkud chudší než v letech minulých), ale ostatní společenské a kulturní akce byly vždy zastrčeny někde v koutku. Nelze spoléhat na plné pročítání programových brožur nebo na občasná hlášení místního rozhlasu, které mimo jiné není všude „slyšet“, ale jestliže jednou programová komise naplánuje určité pořady, mají právo na svou propagaci a ne být jakousi Popelkou „divadelního“ Jiráskova Hronova. (hč)

DNES

HRONOV

15.30 ZK Fatra, Napajedla
20.00 Peter Karvaš: PĚLNOČNÍ MŠE
20.30 Sokolské sady - tanec v přírodě
21.00 Beseda se souborem ve Slavii

▶ Ohňostroj, plánovaný v Hronově na sobotu 27. srpna se nekoná.

NÁCHOD

20.00 Krajské divadlo Hradec Králové
W. Shakespeare: HAMLET

ZÍTRA

HRONOV

8.00 Diskuse v plénu - Slavie
9.30 Hronovské náměstí
Promenádní koncert hudby MAJ
11.00 Slavnostní zakončení XXX. JH
19.30 KOD Hradec Králové: HAMLET

NÁCHOD

15.00 Přírodní divadlo - VD Pardubice
J. K. Tyl: MISTR JAN HUS

• • CO VY NA TO? • •

V. SVOBODA, Nové Strašecí

Sám divadlo nehraji, ale přijel jsem do Hronova, abych nabyl nových zkušeností a poznatků ze života a díla našich divadelníků, a byl jsem mile a slibně překvapen.

XXX. Jiráskův Hronov poskytl předně svým organizátorům přemnohé příležitosti. Svých úkolů se zhošťují obětavě a příkladně.

Divadelní soubory, odborné kroužky, plenární schůze, porota, místní rozhlas, pošta, doprava, zástupci tisku, rozhlasu, televize, Turista, informační kancelář, restaurační podniky, obchody, propagace, metaři a všichni místní lidé, které potkáváme, přispívají ke zdaru tohoto festivalu.

Setkáte se zde s vděčnými návštěvníky, ale tu a tam také s „kulturními labužníky“, kteří znuděně a

30 let

JIRÁSKOVA DIVADLA

V představách o budoucí přístavbě Jiráskova divadla a po náležitém objasnění nekonečných řízení, jsme již přesvědčeni, že se v r. 1962 budeme opravdu proplétat mezi zedníky, hromadami stavebního materiálu a stroji - a tu nám nějak utekla skutečnost, že naši milé a stále hezké budově Jiráskova divadla je letos právě 30 let. Přesněji: představení „Lucerna“ 28. 9. 1930 otevřelo hlediště, které o rok později se stalo a neustále stává předmětem neutuchajícího zájmu diváků, a jeviště, které je cílem ušlechtilého zápolení ochotnických divadelníků

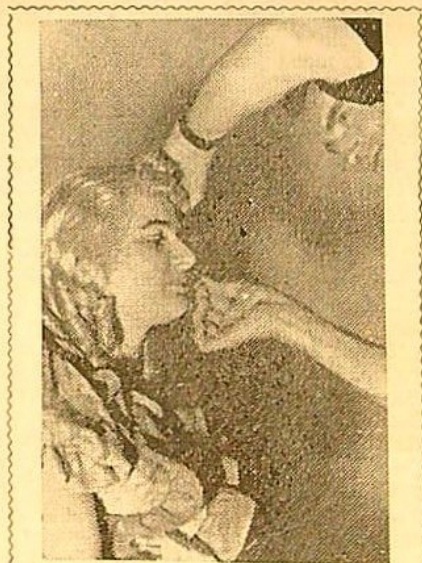
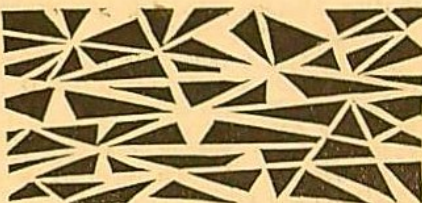
zřejmě s velkým přemáháním dvakrát, třikrát kousnou do chutného a radostně nabídnutého koláče a zbytek zanechávají na svém talířku, aniž by hostitelům poděkovali.

Pravděpodobně chtějí ostatním imponovat, jenomže my si o nich myslíme něco zcela jiného.

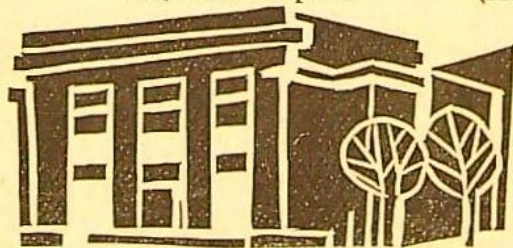
☆

Abychom v naší rubrice dali slovo i někomu z pětistícové armády účinkujících letošního JH, obrátili jsme se na představitelku Itsodalma Chuda Petrovových Růží - TERKU LY-SICKOU.

„Na JH hraji již potřetí. V Legendě jsem byla v komparsu, a ve Hmyzu jsem si zahrála s manželem výstup Cvrčků. Svou nynější úlohu nesmírně miluji. Vůbec tato Petrovova komedie se nám, mladým, velmi líbí. Je živá a jiná, než běžný repertoár. Promlouvá nám ze srdce a věřím, že divák se nad ní musí zamyslet. Ale já hovořím o naší hře a chtěla bych vám říci něco jiného. Nevím, zda to budu umět vyjádřit. Napište, prosím vás, že mám strašně ráda Hronovy. Jsme zváni na různé přehlídky a zájezdy, mám z nich nejkrásnější vzpomínky, ale Hronov, to je něco zcela jiného. Rekla bych svátečního. Hrát v Hronově, na to se nezapomíná. Nikdy nemám trému a na hronovské obecnost se těším, ale prosím vás, držte mi palec.“ (rak.)

▶ Soubor Krajského oblastního divadla v Hradci Králové, který zítra uvede na jevišti divadla HAMLETA, pomáhá ochotnickým kolektivům ve Východočeském kraji. Fotoreportér M. Stránský zastihl při návštěvě Nového Města nad Metují v náchodském okrese maskéra J. Rajského při úpravě ochotnice M. Rejmanové pro roli Máriačky. (vlk)

„U NÁS“ — ZPRAVODAJ XXX. JIRÁSKOVA HRONOVA — Vydává Ústřední dům lidové tvořivosti v Praze spolu s přípravným výborem XXX. JH. Redakční radu řídí Jiří Valenta. Vedoucí redaktor dr. Pavel Vavruha. Výtvarná spolupráce Jiří Zhuba. Technický redaktor Vladislav Vlk. — Distribuci provádí OD Náchod. Tiskne Jiskra, tiskařské závody, n. p. Pardubice, provoz 24 Hronov.

Cena 50 haléřů.

N 05-01640